

Seat No. : _____

TR-110

B.A. Sem.-III

May-2013

Economics (EC-I-202)

(Economy of Gujarat - 1)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

સૂચના : પ્રશ્ન 1 અને 2 માટે લાંબા જવાબ લખો. (650-700 words)

1. (અ) ગુજરાતમાં ઔદ્યોગિક વિકાસ અને આંતરરાષ્ટ્રીય વેપારનો સમગ્રલક્ષી ખ્યાલ આપો. 7
અથવા
ગુજરાત રાજ્યની ઘરેલુ પેદાશ વિશે વિસ્તૃત નોંધ લખો.
(બ) ગુજરાતમાં જન્મદર અને બાળ મૃત્યુદરનાં વલણો તપાસો. 7
અથવા
ગુજરાતમાં શહેરીકરણનાં વલણો જણાવી, શહેરીકરણનાં ફાયદા અને ગેરફાયદા જણાવો.
2. (અ) ગુજરાતની મોટી સિંચાઈ યોજનાઓ પર નોંધ લખો. 7
અથવા
ગુજરાતમાં ખેતીક્ષેત્રની વૃદ્ધિનો ખ્યાલ તપાસો.
(બ) ગુજરાતનાં હિરા ઉદ્યોગ પર વિસ્તૃત નોંધ લખો. 7
અથવા
ગુજરાતના કાપડ ઉદ્યોગ પર વિસ્તૃત નોંધ લખો.
3. ટૂંકમાં જવાબ લખો : (300 થી 400 શબ્દો સુધી) 16
(1) પ્રાદેશિક અર્થશાસ્ત્રના અભ્યાસનું મહત્ત્વ
અથવા
ગુજરાત રાજ્યનું સેવાક્ષેત્ર
(2) ગુજરાતનો મૃત્યુદર
અથવા
ગુજરાતનો સાક્ષરતા દર
(3) ગુજરાતની નાના કદની સિંચાઈ યોજનાઓ
અથવા
ગુજરાતમાં ખેતપેદાશની ખરીદ વેચાણ વ્યવસ્થા

(4) ગુજરાતમાં ફારમાસ્યુટીકલ (દવા ઉદ્યોગ) ઉદ્યોગ પર નોંધ લખો.

અથવા

ગુજરાતની તાજેતરની ઔદ્યોગિક નીતિનાં મહત્વની જોગવાઈઓ

4. ખૂબ ટૂંકમાં જવાબો આપો : (2 થી 3 લીટીમાં) (ગમે તે છ)

12

- (1) પ્રદેશનો અર્થ.
- (2) પ્રદેશનાં પ્રકારો લખો.
- (3) સરેરાશ આયુષ્યની વ્યાખ્યા.
- (4) વસ્તી સંખ્યાનાં સ્વરૂપનો અર્થ.
- (5) ગુજરાતનો આબોહવાને આધારે ખેત વિસ્તારો કયા છે તે લખો.
- (6) ગુજરાતનાં મુખ્ય પાકો જણાવો.
- (7) ઔદ્યોગીકરણનાં મહત્વનાં કોઈપણ બે ફાયદા જણાવો.
- (8) ગુજરાતમાં ઔદ્યોગિક વિકાસનાં કોઈપણ બે ગેરફાયદા અથવા મર્યાદાઓ જણાવો.

5. નીચેના વિધાનો સાચા છે કે ખોટા તે જણાવો :

14

- (1) આબોહવા આધારિત પરિબળો પ્રાદેશિક અસમાનતા માટે જવાબદાર પરિબળો નથી.
- (2) 2011 જનગણના/વસ્તી ગણતરી પ્રમાણે ગુજરાત રાજ્યમાં વસ્તીની ગીચતા 200 વ્યક્તિ/પ્રતિ ચોરસ કિલોમીટર હતી.
- (3) ગુજરાત રાજ્યનાં ડાંગ અને તાપી જિલ્લામાં સૌથી ઊંચો સ્ત્રી-પુરુષ ગુણોત્તર (જાતિપ્રમાણ) જોવા મળે છે.
- (4) 2011 જનગણના/વસ્તીગણતરી પ્રમાણે અમદાવાદ જિલ્લાની વસ્તીગીચતા સૌથી વધારે હતી.
- (5) જીરુ એ ગુજરાત રાજ્યનો મુખ્ય પાક છે.
- (6) માનવવિકાસનાં નિર્દેશકોમાં ગુજરાત રાજ્ય સમગ્ર ભારતમાં પ્રથમ નંબરે આવે છે.
- (7) સજીવ ખેતીએ ગુજરાતનાં ખેતીક્ષેત્રને નવી તકો પૂરી પાડી છે.
- (8) ગુજરાત રોકડીયા પાક ઉત્પન્ન કરતું નથી.
- (9) સહકારી મંડળીઓ ગુજરાતની ખેતપેદાશોના ખરીદ-વેચાણને બળ પૂરું પાડે છે.
- (10) આર્થિક વિકાસનાં નિર્દેશકોમાં સમગ્ર ભારતમાં ગુજરાત રાજ્ય પ્રથમ સ્થાને આવે છે.
- (11) મોટા ઉદ્યોગોની સાથે સાથે ગુજરાતમાં નાના ઉદ્યોગો પણ સ્થપાયા છે.
- (12) સ્ત્રી-પુરુષ પ્રમાણ (જાતિ પ્રમાણ) એટલે દર 100 સ્ત્રીઓએ પુરુષોનું પ્રમાણ.
- (13) ગુજરાતમાં શહેરીકરણનો વિસ્તાર ભારતનાં શહેરીકરણના પ્રમાણ કરતા ઓછો છે.
- (14) તાજેતરમાં ગુજરાત રાજ્યનાં સેવાક્ષેત્રનો ફાળો, રાજ્યોની આવકમાં મહત્વપૂર્ણ યોગદાન આપતો નથી.

Seat No. : _____

TR-110

B.A. Sem.-III

May-2013

Economics (EC-I-202)

(Economy of Gujarat - 1)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instruction : Q. Nos. 1 and 2 are long essay-type answers (650 to 700 words).

1. (A) Give an overview of industrial development of Gujarat and international trade of Gujarat. 7
OR
Write a detailed note on Gujarat State Domestic Product.
- (B) Give an account of birth rates and infant mortality rates in Gujarat. 7
OR
Give an account of urbanization in Gujarat and also give the advantages and disadvantages of urbanization.
2. (A) Write a note on major irrigation projects of Gujarat. 7
OR
Give an overview of growth of agricultural sector of Gujarat.
- (B) Write a detailed note on Diamond industry of Gujarat. 7
OR
Write a detailed note on Textile industry of Gujarat.
3. Write short notes (300 to 400 words). 16
- (1) Importance of the study of Regional economics
OR
Service sector of Gujarat
- (2) Death rates in Gujarat
OR
Literacy rates in Gujarat
- (3) Minor irrigation projects in Gujarat
OR
Marketing of agricultural products in Gujarat

(4) Pharmaceutical industry of Gujarat

OR

Some important provisions of recent industrial policy of Gujarat

4. Write very short answers. (2-3 lines each) (any six) : 12
- (1) Meaning of regions.
  - (2) State the types of regions.
  - (3) Define average life expectancy.
  - (4) Meaning of demographic profile
  - (5) List down the important agro-climatic zones of Gujarat.
  - (6) List down the important crops of Gujarat.
  - (7) List down two points of importance of industrialization.
  - (8) List down two points of disadvantages or limitations of industrial development of Gujarat.
5. State whether the following statements are **true** or **false**. 14
- (1) Climatic factors are not responsible for regional disparities.
  - (2) According to 2011 census, density of population in Gujarat was 200 persons per Sq. km.
  - (3) Districts of Dang and Tapi in Gujarat have the highest gender ratio.
  - (4) The density of population of Ahmedabad district was the highest according to 2011 census.
  - (5) Cumin (Jeera) is an important crop of Gujarat.
  - (6) Gujarat is first ranker among all Indian states in Human Development Indicators.
  - (7) Organic farming has provided new opportunities to Gujarat agriculture.
  - (8) Gujarat does not produce Cash Crops.
  - (9) Co-operative Societies are strengths of marketing of agricultural produce in Gujarat.
  - (10) Gujarat is first ranker among all Indian States in economic indicators of development.
  - (11) Many small industries have been set-up in Gujarat with large scale industries.
  - (12) Gender ratio means number of males per 100 women.
  - (13) Urbanization in Gujarat is slower than urbanization of India.
  - (14) Gujarat State's service sector has not contributed significantly to State's Income in recent years.
-